

بسمه تعالی

موضوعات قابل مطالعه در فریضه «امر به معروف و نهی از منکر»

- جایگاه این فریضه در منابع اصیل اسلامی (آیات، روایات و سیره معصومان) و منابع معرفت دینی (کلام، فقه، اخلاق، تفسیر و تاریخ) بویژه در آموزه ها و سیره عملی امام حسین (ع) در واقعه عاشورا
- جایگاه این فریضه در سایر ادیان الهی
- تاریخچه حسبه به عنوان نهاد رسمی اجرای امر و نهی در دولت های اسلامی
- جایگاه این فریضه در اسناد بالادستی و قوانین مدنی ایران معاصر
- جایگاه این فریضه در اندیشه امام ره و رهبری
- ضرورت های ساختاری و کارکردی اجرای این فریضه در جامعه
- نظامات بدیل این فریضه در سیستم های نظارتی و کنترلی موجود در جهان مدرن
- مفهوم شناسی امر و نهی؛ معروف و منکر (و نسبت این فریضه با موضوع دعوت، تبلیغ، تعلیم، ارشاد و...)
- مرجعیت ارزشی تعیین معروفها و منکرات در فرهنگ عمومی (شرع، عقل، عرف، اعتبارات اجتماعی مثل قانون، مصلحت سنجی های عقلایی)؛ از دید فقهی، امر به معروف یعنی امر به واجبات و مستحبات و نهی از منکر یعنی نهی از محرمات و مکروهات شرعی (با این تفاوت که امر به واجبات، واجب و امر به مستحبات، مستحب است؛ چه اینکه نهی از محرمات واجب و نهی از مکروهات مستحب است) (سایر منابع تنها از باب ملازمه عقل و شرع می توانند در فهرست اوامر و نواهی الزامی جای داده شوند)
- رویکردهای سیاسی، حقوقی، اخلاقی، ارتباطی، مدیریتی، انتظامی، قضایی و... در تفسیر آن
- عینی یا کفایی بودن این فریضه (از جمله: مسئولیت شرعی و اخلاقی شهروندان در قبال جامعه خود)
- عوامل فردی و اجتماعی موثر در ترک معروف ها و ارتکاب منکرات (همچنین نشر و تکثیر منکرات در جامعه)

- گونه شناسی منکرات: عرفی، اخلاقی، حقوقی، شرعی، عقلی، عقلایی / فرهنگی، دینی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، حقوقی، ارتباطی، صنفی، حزبی، قومی، امنیتی، انتظامی، قضایی
- آمران و ناهیان، عوامل و کارگزاران اجرایی (فردی یا سازمانی، شرایط و ویژگی ها) / گونه شناسی آمران
- ماموران و منهیان: افراد و گروههای مستحق و مشمول امر و نهی
- زمینه ها، اقتضائات و پیش نیازهای محیطی در مقام اجرا (= مفروضات، الزامات، اقتضائات و شروط اجرا)
- زمینه های محیطی تقویت کننده: تقویت وجدان جمعی و احساس مسئولیت اجتماعی، اعطای آزادی و ترغیب افراد به خرده گیری و نقد، جدی گرفتن مطالعات انتقادی و آسیب شناسانه، فعالیت آزاد رسانه های جمعی و اجتماعی، تقویت نهاد خبرنگاری و ژورنالیسم، اعطای نمایندگی به افراد (از جانب دین، اخلاق، افکار عمومی، وجدان جمعی برای کاهش حساسیت)، انعطاف افراد و سازمانها در پذیرش لغزشها و خطاها، تقویت مکانیسم های پاداشی و تنبیهی و...
- مراحل امر و نهی یا آداب، شیوه ها و کیفیت اجرا: (قلبی، زبانی، عملی؛ به صورت آشکار یا پنهان، مستقیم یا باواسطه، تصریحی یا تلویحی؛ گفتاری یا نوشتاری، و...
- موانع و محدودیت های اجرای آن در جهان معاصر(در سطوح عاملی و ساختاری)؛ و نیز موانع و محدودیت های اثر بخشی
- شبهات و انتقادات موجود در خصوص چرایی و چگونگی این فریضه(دارای هم پوشانی موردی با محور موانع)
- آثار و پیامدهای اجرایی شدن آن در کلیت نظام اجتماعی
- آثار و پیامدهای ترک کامل آن در کلیت نظام اجتماعی
- پاداش و کیفر اخروی آمران و ناهیان و تارکان این فریضه مهم اجتماعی
- شیوه ها و مکانیسم های اجرای این فریضه در کشورهای مختلف اسلامی
- اقدامات تمهیدی نظام جمهوری اسلامی ایران در راستای اجرایی شدن آن(مثل تصویب قانون حمایت از آمران و ناهیان مصوب مجلس شورای اسلامی)

- نهادهای نظارتی و کنترلی در جامعه ایران کنونی: سازمان بازرسی کل کشور، سازمان تعزیرات حکومتی، سازمان ملی استاندارد، پلیس فتا، گشت ارشاد و... و نحوه عملکرد آنها

سیدحسین شرف الدین ۱۴۰۲/۴/۳۱